

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет української філології
Кафедра всесвітньої історії та методик навчання

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В. о. завідувача кафедри

 Олена СКРИПНИК

“08” серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Поляки в історії України кінця XVIII – початку XX ст.»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Спеціальність 032 Історія та археологія

Освітньо-наукова програма «Історія та археологія»

Умань – 2022

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	вибіркова	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	українська
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	4 / 120	4 / 120
Курс	II	II
Семестр	3	3
Кількість змістових модулів із розподілом:	2	2
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, у тому числі:		
Аудиторні:	32	10
Лекційні	16	6
Семінарські / Практичні	16	4
Лабораторні	-	-
Самостійна робота	48	70
Індивідуальні завдання	40	40
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Поляки в історії України кінця XVIII – початку XX ст.» складена відповідно до освітньої програми підготовки Історія та археологія. Предмет вивчає історію, культурне та суспільно-політичне життя поляків в Україні, узагальнює уявлення аспірантів про вивчення процесів та історичних подій, які ілюструють українсько-польські стосунки наприкінці XVIII – на початку XX ст., сукупність подій, явищ, фактів минулого, які дають науково обґрунтовані уявлення про головні тенденції економічних, культурних, суспільно-політичних відносин між двома націями.

Метою курсу є формування в аспірантів системних знань про історію поляків в Україні, а також на основі комплексного аналізу джерел і наукової літератури відтворити цілісну картину українсько-польських взаємин.

3. Результати навчання за дисципліною

Загальні компетентності:

1. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері історії та/або археології на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.
2. Знання і розуміння предметної області історії та археології.
3. Здатність працювати в міжнародному контексті.
4. Здатність визначати рівень об'єктивності фактологічної основи в різних видах джерел і академічних текстів, встановлювати та оцінювати достовірність та репрезентативність інформації.
5. Здатність до організації та проведення оригінальних наукових досліджень.

Програмні результатами навчання за ОП:

1. Використовувати сучасні теоретичні та методологічні досягнення історичної науки.
2. Виділяти невирішені проблеми та прогалини в історіографічному масиві.
3. Демонструвати результати власних наукових досліджень з історії та/або археології академічній спільноті.
4. Продувати нові ідеї і розв'язувати комплексні проблеми у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності.
5. Застосовувати сучасні методи пошуку, збору та обробки інформації в науковій та науково-педагогічній діяльності.
6. Здатність працювати в міжнародному контексті і реалізовувати спільні проекти у сфері історії та/або археології з європейськими та євроатлантичними інституціями.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Поляки від поділів Речі Посполитої до середини XIX ст.

Тема 1. Геополітичні зміни в Європі і Річ Посполита у другій половині XVIII ст.

Правління Станіслава Августа, спроби реформ. Дисидентське питання. Барська конфедерація. Перший поділ Речі Посполитої. Реформи сейму 1773-1775 рр. Реформаторський рух 1780-х років. Чотирирічний сейм. Конституція 3 травня 1791 р. Торговицька конфедерація. Другий поділ Речі Посполитої. Повстання під проводом Тадеуша Костюшко. Третій поділ Речі Посполитої. Інкорпорація Правобережної України до складу Російської імперії.

Тема 2. Соціально-економічне становище та культурне життя поляків в першій третині XIX ст.

Поляки в Україні на зламі XVIII – XIX ст.: демографічний аспект. Інтеграція польської шляхти в імперське суспільство. Польське землеволодіння. Економічний розвиток польських маєтків і соціальні зміни. Розвиток цукроваріння. Приватні міста. Кременецький ліцей. Харківський університет. Василянське просвітництво і польська культура. «Українська школа» в польській літературі. А. Міцкевич.

Тема 3. Польський національний рух у першій третині XIX ст.

Масонські ложі. Польська еміграція та її орієнтації. Польське питання в період франко-російських війн. Створення і розвиток Королівства Польського. Конституція 1815 р. Патріотичний рух. Студентські організації. Товариство філоматів. Товариство філаретів. Патріотичне товариство, В. Лукасінський.

Тема 4. Польське повстання 1830-1831 рр. та його наслідки

Наростання суперечностей між царатом і польським суспільством. Листопадове повстання 1830 р. Мобілізація шляхти Правобережжя. Польсько-російська війна 1831 р. Битва під Дашевом. Придушення повстання російськими військами. Заслання повстанців. Конфіскація маєтків і майна. Соціальна декласація шляхти. Репресії в культурно-освітній сфері. Київський університет. «Співдружність польського народу», Ш. Конарський. Інвентарна реформа. Польський національний рух під час революції 1848-1849 рр.

Змістовий модуль 2. Поляки в умовах політизації національного руху та модернізації життя (друга половина XIX – початок XX ст.)

Тема 5. Січневе повстання 1863-1864 рр. та його наслідки

Вплив імперських реформ на становище поляків в 50-60-х роках XIX. Хлопоманство. Польський рух напередодні 1863 р. Причини Січневого повстання 1863-1864 рр. Повстання 1863 р. Партизанська боротьба і конспіраційний уряд. Репресії проти інсургентів: заслання, каторга, конфіскації. Обмеження для поляків в релігійному та освітньому житті. Нова хвиля еміграції.

Тема 6. Поляки на українських землях в останній третині XIX – початку XX ст.

Географія та демографія розселення поляків. Роль поляків в модернізаційних процесах на українських землях. Капіталізація сільського господарства. Київські контракти. Польські таємні організації Наддніпрянщини. «Польське коло». Поляки в Державних думах і органах місцевого управління. Гарцерство на початку XX ст. Польська періодична преса. Польська автономія в Галичині – «польський П'ємонт». Правління польських консерваторів. Польсько-українські суперечності і конфлікти. Соціальне питання, початки соціалістичного руху. Спроби польсько-українського порозуміння – «нова ера». Загострення польсько-українських суперечностей на початку XX ст., вбивство намісника А. Потоцького. Демократичний рух: демократи, людовці, соціалісти. Боротьба за демократизацію виборчої системи в Галичині.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		го	л	п	л	інд		с. р.	о	л	п	лаб	інд
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. Поляки від поділів Речі Посполитої до середини XIX ст.													
Тема 1. Геополітичні зміни в Європі і Річ Посполита у другій половині XVIII ст.		2	2			7		2				9	
Тема 2. Соціально-економічне становище та культурне життя поляків в першій третині XIX ст.		2	2			7						11	
Тема 3. Польський національний рух у першій третині XIX ст.		2	2			7		2				9	
Тема 4. Польське повстання 1830-1831 рр. та його наслідки		2	2			7		2				9	
Разом за ЗМ 1		8	8			28		4	2			38	
Змістовий модуль 2. Поляки в умовах політизації національного руху та модернізації життя (друга половина XIX – початок XX ст.)													
Тема 5. Січневе повстання 1863-1864 рр. та його наслідки		4	4			10		2				16	
Тема 6. Поляки на українських землях в останній третині XIX – початку XX ст.		4	4			10		2				16	
<i>Усього годин</i>		8	8			20		2	2			32	
Модуль 2													
<i>ІНДЗ</i>			-	-	40	-		-	-		40		
<i>Усього годин</i>	120	16	16		40	48	120	6	4		40	70	

6. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поділи Речі Посполитої та їх наслідки	2
2	Польські маєтки в першій третині XIX ст.	2
3	Національний рух: від масонів до політичних гуртків	2
4	Листопадове повстання 1830-1831 рр.: причини, хід, наслідки	2
5-6	Польське повстання 1863-1864 рр.: причини, хід, наслідки	4
7-8	Поляки в умовах модернізації життя (друга половина XIX – початок XX ст.)	4
	Разом	16 год.

7. Лабораторні роботи

Лабораторні роботи програмою непередбачено.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступ до курсу. Підготувати огляд основних історіографічних джерел курсу.	7
2.	«Волинські Афіни» – Кременецький ліцей	7
3.	Польські масони на українських землях у ХІХ ст.	7
4.	Декласація шляхти в Російській імперії (30-50-і рр. ХІХ ст.)	7
5.	Еволюція польського національного руху в 50-60-х рр. ХІХ ст.	10
6.	Поляки в економічному житті українських земель на початку ХХ ст.	10
	Разом	48

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) є видом позааудиторної індивідуальної роботи аспіранта навчально-дослідницького характеру.

Мета ІНДЗ. Самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Зміст ІНДЗ. ІНДЗ – це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять, охоплює декілька тем або зміст навчального курсу в цілому.

Структура ІНДЗ

Реферування монографій:

1. Бовуа Д. Трикутник Правобережжя. Царат, шляхта і народ. 1793-1914 рр. Київ: Кліо, 2020. 872 с.
2. Гудь Б. З історії етносоціальних конфліктів. Українці й поляки на Наддніпрянщині, Волині й у Східній Галичині в ХІХ – першій половині ХХ ст. Харків, 2018. 482 с.
3. Єршов В. Польська література Волині доби романтизму: генологія мемуаристичності. Житомир: «Полісся», 2008. 620 с.
4. QUO VADIS? Польські історичні студії (ХІХ – перша половина ХХ століття): колективна монографія. К.: КНТ, 2020. 306 с.

Порядок подання та захист ІНДЗ

1. Звіт про виконання ІНДЗ подається у вигляді реферату (обсяг 15-20 друкованих сторінок)
2. ІНДЗ здається викладачу, який читає лекційний курс з даної дисципліни не пізніше ніж за тиждень до останнього семінарського заняття. Форма здачі завдання – співбесіда за темами реферованих статей.
3. Оцінка з ІНДЗ виставляється на заключному занятті з курсу за результатами співбесіди.
4. Оцінка за ІНДЗ є обов'язковим компонентом і враховується при виведенні підсумкової оцінки з навчального курсу.

10. Методи навчання

Лекції з використанням сучасних інформаційних технологій; семінарські заняття з використанням інтерактивних методів у процесі обговорення; виконання творчих завдань в ході підготовки ІНДЗ.

Методичне забезпечення: опорні конспекти лекцій; інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД); нормативні документи; посібник.

11. Методи контролю

Поточний контроль включає:

- контроль за систематичністю та активністю роботи на семінарських заняттях;
- контроль за рівнем засвоєння у вигляді контрольних завдань;
- контроль за виконанням ІНДЗ.

Підсумкова оцінка – сума балів за всі види роботи.

12. Критерії оцінювання

Оцінка «відмінно» (90-100 б.) ставиться за відповіді, які повно і правильно відображають всі аспекти проблеми сформульованої у запитаннях/проблемах. Зміст такої відповіді відображає глибокі теоретичні знання, правильне застосування їх на практиці. Відмінна відповідь передбачає вміння аналізувати ті чи інші події, вона логічно чітка, послідовна і аргументована. Автор такої відповіді володіє значним за обсягом понятійним апаратом.

Оцінка «добре» (75-89 б.) ставиться за відповіді, в яких правильно дано відповіді на всі запитання, показано достатньо ґрунтовні знання, але допущені незначні помилки. В цілому такі неточності не мають суттєвого впливу на повноту і правильність відповіді. Така робота своїм змістом відображає вміння логічно мислити, достатньо глибоко аналізувати, логічно обґрунтовувати власні твердження.

Оцінка «задовільно» (60-74 б.) ставиться за відповіді, на підґрунті аналізу яких можна зробити висновок про те, що студент в цілому орієнтується в проблемі, але водночас допускає ряд суттєвих неточностей. Зміст такої відповіді вказує на те, що її автор не володіє логічним мисленням, не може виконати глибокого аналізу проблеми сформульованої у питанні. Його понятійний апарат є обмеженим і поверховим.

Оцінка «незадовільно» (0-59 б.) ставиться за роботу, яка не дозволила студенту засвоїти базові матеріали курсу. Зміст відповідей не містить будь-якого аналізу проблеми сформульованої у запитанні. Відповідь не логічна і не послідовна. Аспірант зовсім не володіє категоріальним апаратом дисципліни. Аналіз таких відповідей переконує, що їх автор програмового матеріалу практично не засвоїв.

13. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне оцінювання і самостійна робота						ІНДЗ	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2		20	100
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5-6	Т 7-8		
10	10	10	10	20	20		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка в ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
69–74	D		
60–68	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	